

Kaupunginhallitus 01.11.2021 § 370

§ 370

Valtuustoaloite kaupungin ja järjestöjen yhteistyön vahvistamiseksi ja kehittämiseksi (Kv-asia)

Valmistelijat / lisätiedot:
Ticklén Marion
Wilén Leena
Koskela Katja
Ahonen Sanna
Kiviniitty Sirkku
Savilahti Hanna
Rysti Maria
Pennanen Helena
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Vaihde 09 816 21

Päätösehdotus Kaupunginjohtaja Mäkelä Jukka

Kaupunginhallitus ehdottaa, että valtuusto merkitsee selostusosan mukaisen vastauksen valtuutettu Johanna Värmälän ym. 21.6.2021 tekemään valtuustoaloitteeseen kaupungin ja järjestöjen yhteistyön vahvistamiseksi ja kehittämiseksi sekä toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Päätös

Kaupunginhallitus:
Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Valtuustoaloite

Johanna Värmälä sekä 13 muuta valtuutettua ovat jättäneet 21.6.2021 päivätyn valtuustoaloitteen koskien kaupungin ja järjestöjen yhteistyötä. Valtuutetut ovat esittäneet, että Espoo laatii koko kaupungin laajuisen strategisen suunnitelman järjestöjen ja kaupungin yhteistyön vahvistamiseksi ja kehittämiseksi.

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Espoo-tarina antaa strategisen pohjan kaupungin ja järjestöjen yhteistyölle. Kaikkien Espoo -ajattelu ohjaa kaupunkia tekemään läheistä yhteistyötä järjestöjen ja muiden kaupungin toimijoiden kanssa. Järjestöt ja yhdistykset ovat tärkeitä yhteistyökumppaneita Espoon kaupungille. Yhteistyö järjestöjen kanssa on kaupungille ja sen asukkaille tärkeää. Espoon osallisuusmallissa järjestötyö on tunnistettu osallisuutta tukevaksi ja lisääväksi toiminnaksi.

Kaupungin eri toimialoilla pyritään mahdollistamaan järjestöjen toimintaa avustuksilla sekä tukemaan järjestöjä arvokkaassa vapaaehtoistyössään ja

uusien kumppanuuksien löytämisessä. Kumppanuusfoorumi on kaupungin tuottama malli tukemaan järjestöjen ja kaupungin välistä yhteistyötä. Vuonna 2019 perustetussa Kumppanuusfoorumissa etsitään ja jaetaan ratkaisuja asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseen järjestöjen keskinäisellä sekä järjestöjen ja kaupungin välisellä yhteistyöllä.

Järjestöillä on keskeinen merkitys hyvinvointia ja terveyttä edistävässä ja ennaltaehkäisevässä työssä myös sote-uudistuksen jälkeen. Kaupungin ja hyvinvointialueen tehtävien ja vastuiden määrittely järjestötyön tukemisessa ja rahoituksessa vaatii huolellista suunnittelua.

Järjestöyhteistyö kaupungin eri palveluissa

Kulttuurin tulosityksikkö kehittää espoolaista asukas- ja kulttuuritoimintaa yhdessä kulttuurilautakunnan vuosivastusta saavien kaupunginosayhdistysten ja taide- ja kulttuuriyhdistysten kanssa. Yhteistyö sisältää säännöllisiä tapaamisia ja koulutuksia. Lisäksi yhdistysten aktiivit ovat vaikuttaneet mm. avustusten sähköisen hakupalvelun kehittämiseen ja strategisen KulttuuriEspoo 2030 -ohjelman päivitystyöhön.

Liikunnan tulosityksikkö kehittää espoolaista liikunta- ja urheilutoimintaa yhdessä liikuntalautakunnan avustuksia saavien yhdistysten kanssa. Yhteistyö sisältää säännöllisiä tapahtumia ja koulutuksia. Lisäksi yhdistysten aktiivit ovat osaltaan osallistuneet palvelujen kehittämiseen. Espoolaiset liikunta- ja urheiluseurat ovat liikunnan ja urheilun tulosityksikön toiminnan ydin. Liikuntaseurat ovat valinneet itselleen myös edunvalvontaryhmän, joka edustaa kaikkia seuroja ja edistää aktiivisesti liikunnan ja urheilun asioita. Espoo liikkuu on yhteisöbrändi, joka kuvastaa koko Espoon liikuntaa ja urheilua.

Espoon koulutiloja, asukaspuistoja ja osin myös päiväkoteja on lukuvuosina 2019–2021 annettu opetus- ja varhaiskasvatustalouden päätöksen mukaisesti espoolaisille suunnattuun sivistystoimen tavoitteita tukevaan järjestötoimintaan maksutta tai huomattavan edullisesti (ns. tilojen kuntalaiskäyttö). Tilojen pitkäaikaisia, vakiintuneita kuntalaiskäyttäjiä ovat työväenopistot, taiteen perusopetuksen oppilaitokset sekä erilaiset harrastus- ja yhdistystoimintaa espoolaisille tarjoavat yhteisöt, yrittäjät ja yksityiset kuntalaiset.

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman myötä tilojen käytön vastuut siirtyivät osittain kasvun ja oppimisen toimialalta Tilapalvelut-liikelaitokselle. Tilojen yhteiskäytön uudet periaatteet määritellään lukuvuoden 2021–2022 aikana. Tavoitteena on kehittää mm. järjestöjen roolia yhteiskäytön mahdollistamisessa esimerkiksi erilaisten operaattorimallien avulla.

Hyvinvoinnin ja terveyden toimialalla on tehty pitkäjänteistä järjestöyhteistyötä ja käytössä on mm. erilaisia avustuskäytäntöjä. Kohdeavustuksilla rahoitetaan kaupungin palveluita läheisesti tukevaa toimintaa, jonka sisällöistä neuvotellaan avustuksen saajan kanssa yhteistyössä. Kohdeavustuksilla vahvistetaan strategista kumppanuutta niiden järjestöjen kanssa, jotka tekevät yhteiskunnallisesti merkittävää työtä eriarvioisuuden ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Järjestöavustukset ovat yleisavustuksia, joilla tuetaan monipuolista kansalaistoimintaa ja ne on tarkoitettu esimerkiksi eläkeläis-, veteraani-, sairaus- ja vammaisjärjestöille, mutta myös muille järjestöille tai yhdistyksille, jotka toiminnallaan edistävät espoolaisten hyvinvointia ja terveyttä. Järjestöavustuksia myönnetään myös veteraanien avokuntoutukseen.

Hyvinvoinnin ja terveyden toimialan henkilökunnassa on myös nimettyjä yhteyshenkilöitä eri järjestötoimijoille, kuten esimerkiksi ruoka-aputoimijoille ja kotoutumista edistävää järjestöyhteistyötä koordinoiva järjestöyhteistyön koordinaattori.

Vanhusten palveluissa koetaan eläkeläisyhdistysten toiminta arvokkaaksi ikääntyneiden espoolaisten hyvinvointia edistäväksi toiminnaksi, jota on tarjolla säännöllisesti eripuolilla Espoota. Vanhusten palvelut antaa tilojaan mm. palvelukeskuksista eläkeläisyhdistyksille maksutta käyttöön jäsentapaamisiin. Yhdistysten viikoittaisissa tapaamisissa voi kussakin olla jopa 100 osallistujaa. Yhdistyksillä on usein myös erilaisia harrastusryhmiä. Joillekin yhdistyksille myös vuokrataan tiloja alueilta, joilla ei ole kaupungin tiloja käytettävissä. Vanhusten palveluilla on ikääntyneiden hyvinvoinnin edistämiseksi yhteistyöhankkeita yhdistysten kanssa, esimerkiksi Asumisen ennakointi -hanke, porinaporukkat toiminta ja aamukahvisoitto-tila.

Kaupunki on jo pitkään tehnyt myös yhteistyötä vammais- ja pitkäaikaissairausjärjestöjen kanssa. Kaupunki, vammaisneuvosto ja vammaisjärjestöt ovat järjestäneet yhdessä vuosittaisia Kaikki pyörii -tapahtumaa jo useana vuonna. Vammaisneuvosto on yhteistyössä kaupungin kanssa järjestänyt vuosittaisen Vuoden esteetön teko -kilpailun. Kaupungilla ja vammaisjärjestöillä on ollut yhteisiä hankkeita ja yhteistoimintaa erilaisten tapahtumien järjestämisessä, ja vammaisjärjestöt ovat aktiivisesti tiedottaneet jäsenilleen kaupungin palveluista ja toiminnasta.

Vanhusneuvostossa on kahdeksan eläkeläis- ja veteraaniryhdistyksiä edustavaa jäsentä. Vanhusneuvoston jäseniä on monien kehittämishankkeiden ohjausryhmissä. Vanhusneuvosto järjestää yhdistysten kanssa tapaamisen vuosittain ja lähettää ns. järjestökirjeitä yhdistyksille. Kirjeissä on informaatiota ja pyyntöjä yhdistyksille.

Vammaisneuvostossa on kuusi edustajaa vammais- ja pitkäaikaissairausjärjestöistä ja heillä varajäsenet, myös puheenjohtaja on vammaisjärjestöstä. Lisäksi on edustajat toimialoilta, luottamushenkilöistä ja kaupunginhallituksesta. Vammaisasiamies toimii vammaisneuvoston sihteerinä. Vammaisneuvoston alla toimii Rakennetaan kaikille -työryhmä, jossa on vammaisjärjestöjen edustajia ja kaupungin edustajia. Vammaisneuvoston jäseniä on kehittämishankkeiden ohjausryhmissä ja työryhmissä. Espoolaiset vammais- ja pitkäaikaissairausjärjestöt muodostavat vammaisneuvoston neuvottelukunnan.

Järjestöyhteistyön kehittäminen hankkeissa, ohjelmissa ja projekteissa

Vuosina 2019 - 2021 Espoo osallistui kuuden eurooppalaisen kaupungin yhteiseen Active NGOs -hankkeeseen, jossa kehitettiin kunkin kaupungin paikallista järjestöyhteistyötä. Hankkeen paikallisryhmässä käsiteltiin järjestöyhteistyön eri elementtejä ja toteutettiin esimerkiksi POP UP-järjestötilat tapahtumia Espoon eri alueilla, pilotoitiin palvelumuotoilukoulutusta maahanmuuttaneiden perustamille järjestöille sekä luotiin pohjaa kaupungin yleisille järjestöyhteistyön toimintaohjeille. Hankkeen paikallisryhmän pohjalle on syksyllä 2021 perustettu monitoimijainen Aktiiviset järjestöt -verkosto, joka jatkaa hankkeen työtä kaupunkitasoisesti.

Osana Kaupunki palveluna innovaatiohankinnan keinoin (InnoCaaS)-projektia toteutettiin tilojen yhteiskäytön kokeilu yhteistyössä Espoon järjestöjen yhteisön kanssa 2020-2021. EJY ry:n tiloissa toteutettu kulunhallinnan ja varauskalenterin kokeilu onnistui hyvin ja kokeilusta saadut opit ja yhteistyökumppanit auttavat EJY ry:tä suunnittelemaan tulevaisuuden tilaratkaisuja, jotka lisäävät järjestöjen mahdollisuuksia saada tiloja käyttöönsä. EJY ry jatkaa kokeilussa pilotoidun toimintamallin kehittämistä osana omaa toimintaansa.

Hankkeet tarjoavat mahdollisuuden kokeilla kevyesti erilaisia järjestöyhteistyön toimintamalleja ennen laajempaa käyttöönottoa. Kokemusten perusteella toimintaa saadaan kehitettyä ja toimivat ideat tuotua Espoon yhteiseen käyttöön.

Toimiva kaupungin ja järjestöjen välinen yhteistyö – sosiaalisesti kestävä kaupungin perusta

Yhteisöllisyys luo osallisuutta - sekä yhteisöllisyys että osallisuus ovat sosiaalisesti kestävä kaupungin periaatteita. Järjestöjen rooli kestävä yhteisön rakentajana on olennainen. Järjestöissä kaupunkilaisille tarjotaan paikkoja osallistua ja mahdollisuuksia vaikuttaa omaan elämäänsä - järjestöissä voi kokea, harrastaa ja kokeilla. Järjestösektori tarjoaa laadukkaasti koordinoituja vapaaehtoistyön vaihtoehtoja. Kestävässä yhteisössä asukkaat sitoutuvat asuinalueeseensa ja sen kehittämiseen.

Osallistumisen paikkojen lisäksi järjestöissä on huomattava määrä asiantuntijuutta. Tätä julkisella rahalla tuotettua tietoa voidaan hyödyntää esimerkiksi hyvinvointikertomuksen laatimisessa ja päätöksen teon pohjana. Asukaslähtöinen järjestötoiminta tarjoaa apua niille, jotka usein ovat vaarassa jäädä väliin putoajiksi julkisessa palvelujärjestelmässä.

Avoimen dialogin kautta järjestöt antavat myös tietoa asiakasrajapinnasta ja mahdollisista palvelurakenteen puutteista. Järjestöt ovat mukana asiakkaita tukevissa ja kaupunkia kehittävässä verkostoissa.

Useat nykyään itsestään selvät julkisen sektorin palvelut, kuten äitiyspakkaus ja neuvolat on kehitetty alun perin järjestötyönä. Järjestöjen tuottama toiminta on monesti ennaltaehkäisevää ja lähellä ihmisten arkea. Yhteistyö kaupungin kanssa on elintärkeää toimivan palveluohjauksen kannalta. Palveluohjauksen toimiessa vastavuoroisesti asiakkaat löytävät sekä järjestöjen että kaupungin palvelut oikea-aikaisesti. Ennaltaehkäisevä toiminta tuo kaupungille säästöä.

Kaupunki tukijana ja mahdollistajana

Espoon osallisuusmallin mukaan kaupungin rooli on toimia mahdollistajana aktiivisten kaupunkilaisten arjessa. Järjestöyhteistyö ja mm. vapaaehtoistyö nähdään tärkeänä Osallisuusmallin toteutuksessa.

Hyvin toimiva yhteistyö kaupungin ja järjestöjen välillä vaatii raamit ja selkeän toimintamallin. Active NGOs –hankkeessa tunnistettiin elementtejä, joiden on oltava kunnossa, jotta järjestöjen on mahdollista toimia tehokkaasti. Tärkeimpiä näistä on ehkä luottamus, tilat, rahoitusasiat ja viestintä.

Yhteistyö hankkeissa ja arjessa lisää luottamusta. Edellä kuvattujen eri toimialoilla käytössä olevien keinojen lisäksi palvelutorit tarjoavat

kaupungin yhteisen alustan järjestöille. Ilmapiiriltään avoimet, helposti saavutettavat monen toimijan tilat tukevat yhteistyötä.

Suunnitelma järjestöyhteistyölle

Espoossa on monissa yksiköissä ja eri toimialoilla paljon hyvää toimintaa järjestöjen kanssa. Kaupunkitasoista järjestöyhteistyön toimintasuunnitelmaa ei ole vielä ollut, vaikka aiheen parissa työskentelee kaupungilla useita henkilöitä eri puolilla organisaatiota.

Jatkossa tavoitteena on avata järjestöyhteistyön parissa työskentelevien roolit niin, että yhteistyö ja synergiaetu organisaation sisällä ja ulkopuolella on entistä helpommin saavutettavissa.

Lokakuussa 2021 perustettiin Järjestöyhteistyön kehittäjät – työryhmä Espoon työntekijöiden Osallisuusverkoston alle. Järjestöyhteistyön kehittäjät -työryhmä kokoaa yhteen ne kaupungin työntekijät, jotka tekevät työtä järjestöjen kanssa. Työryhmä mahdollistaa yhtenäisen kokonaiskuvan muodostamisen ja synergiaedun työskentelyssä. Tarkoituksena on myös suunnitella toimintaa yhdessä ja saada näin yhteiset raamit toiminnalle.

Avustukset ja jäsenmaksut osa Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelmaa

Espoon kaupungin myöntämiä avustuksia ja jäsenmaksuja tarkastellaan osana Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelmaa. Annettujen avustusten ja jäsenmaksujen määrää arvioidaan kriittisesti tarkastelemalla avustuskohteita ja myöntämisperusteita kokonaisvaltaisesti, yhdenvertaisesti sekä päällekkäisyyksiä purkaen. Arvioinnin yhteydessä analysoidaan ja määritellään tavoitteet, miten avustuksilla ja jäsenmaksuilla saatavia hyötyjä voidaan kasvattaa sekä toisaalta, miten niiden määrää voidaan tarkoituksenmukaisesti karsia. Tarkastelun avulla varmistetaan, että myöntämisperusteet ovat linjassa asetettuihin tavoitteisiin sekä kaupungin yhä tiukkenevaan taloudelliseen tilanteeseen. Avustusten tulee aktivoida ja kannustaa yhteisöjä kehittämään mahdollisimman vaikuttavia toimintatapoja sekä tukea yhteisöjen uudistumiskykyä suhteessa muuttuvaan toimintaympäristöön. Lisäksi kaupungin sisäisen valmistelun tulee olla tehokasta, läpinäkyvää ja esteellisyydet huomioivaa.

Päätöshistoria

Liitteet

Oheismateriaali

- Oheismateriaali valtuustoaloitteeseen kaupungin ja järjestöjen yhteistyön vahvistamiseksi ja kehittämiseksi
- Valtuustoaloite kaupungin ja järjestöjen yhteistyön vahvistamiseksi ja kehittämiseksi

Tiedoksi